

RAZEM ZMIENIAMY ŚLĄSKIE

Biuletyn informacyjny
Regionalnego Programu Operacyjnego
Województwa Śląskiego

01/2019 8/02/2019

ISSN 2450-0895
egzemplarz bezpłatny

DOSTOSOWAĆ NAUKĘ DO POTRZEB REGIONU

W województwie śląskim, we współpracy m.in. samorządu z przedsiębiorstwami, już wkrótce będzie realizowany pozakonkursowy projekt „Śląskie. Zawodowcy”. Dzięki niemu młodzi ludzie będą mogli skorzystać ze staży, praktyk i szkoleń zawodowych.

Celem projektu jest lepsze dostosowanie ofert edukacyjnych szkół o profilu zawodowym w regionie do kluczowych potrzeb gospodarki. Uczniowie będą mogli skorzystać z tej oferty w latach 2019-2022, dzięki dofinansowaniu uzyskanemu z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego.

Porozumienie o współpracy w sprawie wspólnego opracowania wniosku o dofinansowanie podpisali 8 stycznia br. przedstawiciele Samorządu Województwa Śląskiego i Izby Rzemieślniczej oraz Małej i Średniej Przedsiębiorczości w Katowicach, Regionalnej Izby Gospodarczej w Katowicach i Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Obecnie trwają intensywne prace wraz z partnerami nad szczegółami merytorycznymi oraz wnioskiem o dofinansowanie. Ten ostatni ma być gotowy już na wiosnę. Województwo planuje rozpocząć realizację projektu jeszcze w tym roku.

Marszałek województwa śląskiego Jakub Chełstowski podkreślił, że bardzo poważnym proble-

mem gospodarki jest brak wykwalifikowanych pracowników w części branż. Chodzi o to, by kształcenie dostosować do potrzeb zmieniającego się rynku pracy i oczekiwań pracodawców. Przemysł wcześniej ukierunkowany głównie na

KIERUNKI WSPARCIA

Inteligentne specjalizacje województwa śląskiego jak energetyka, medycyna, technologie informacyjne i komunikacyjne, przemysły wschodzące oraz zielona gospodarka to główne kierunki, które będą wspierane przez staże i praktyki.

górnictwo, zmienił swój charakter. Dziś dziesiątki tysięcy miejsc pracy w regionie są związane z nowoczesnymi technologiami.

– Projekt jest odpowiedzią na zapotrzebowanie przedsiębiorców, zgłaszane poprzez m.in. KSSE, izbę branżową czy Regionalną Izbę Gospodarczą. Celem inicjatywy jest przygotowanie młodych ludzi do ich przyszłego zawodu, aby – wchodząc na rynek pracy – posiadali odpowied-

nie kompetencje oraz kwalifikacje. Kluczowe jest to, aby pozostali w regionie, tutaj pracowali i rozwijali się – akcentował Jakub Chełstowski.

Na różne inicjatywy w ramach projektu zostanie przeznaczonych 20 mln zł. Do udziału w nim będą mogły przystąpić szkoły i lokalne samorządy. Będą w nim realizowane rozwiązania, gwarantujące skuteczną poprawę rynku pracy. Ważne, że wszystko ma odbywać się w bezpośredniej współpracy z przedsiębiorcami – tak, by odpowiadać na ich potrzeby.

W celu zwiększenia efektywności projektu zostanie powołane ciało pomocnicze – Śląska Rada Edukacji Zawodowej, której zadaniem będzie bieżąca analiza rynku pracy i zmian, które w nim zachodzą. Przedstawiciele samorządu oraz środowisk branżowych tworzący Radę dodatkowo będą prognozować zapotrzebowanie na konkretne zawody w przyszłości. W ten sposób ryzyko braków kadrowych zostanie ograniczone do minimum.

Do udziału w projekcie „Śląskie. Zawodowcy” będą mogły przystąpić szkoły i lokalne samorządy. Przedsięwzięcie ma charakter pozakonkursowy, a realizacja projektu ma być skuteczną odpowiedzią na potrzeby rynku pracy.

ŚLĄSKIE DLA ZDROWIA

Opracowaliśmy pakiet siedmiu Regionalnych Programów Zdrowotnych wartych prawie 93 mln zł. Wśród nich są działania nastawione m.in. na rehabilitację osób w wieku aktywności zawodowej, którym choroby układu kostno-stawowego i mięśniowego utrudniają kontynuację pracy – mówi Dariusz Starzycki, wicemarszałek województwa śląskiego.

strona 3

EKOLOGIA I OSZCZĘDNOŚCI

Wysoki stopień rozwoju regionów to nie tylko gospodarka oparta na niszce, ale także poziom wykorzystania OZE. Śląskie musi zwiększyć efektywność wykorzystania energii i zmienić strukturę źródeł jej wytwarzania. Rozpoczął się nabór wniosków o dofinansowanie do inwestycji w OZE oraz wysokosprawnej kogeneracji.

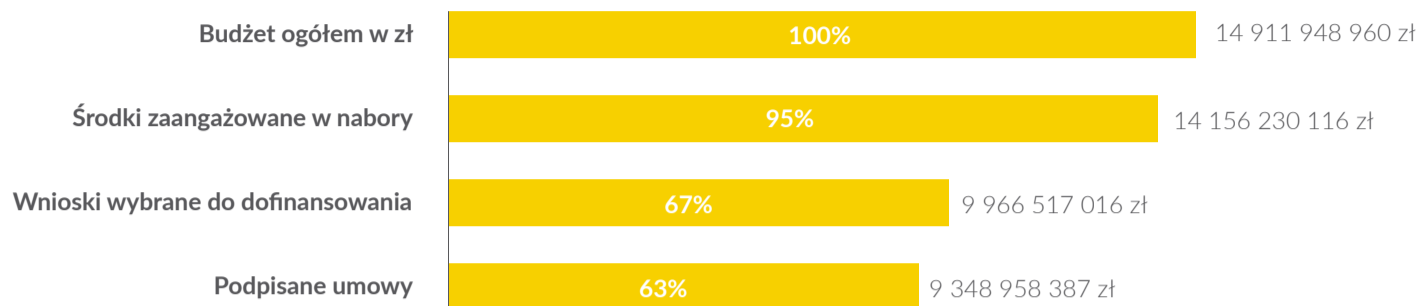
strona 5

NIEBEZPIECZNY AZBEST

Pomimo że azbest sukcesywnie znika z dachów domów i zabudowań gospodarczych, to jeszcze sporo zostało do utylizacji. Należy go usunąć najpóźniej do końca 2032 roku. Województwo zdecydowało, że część funduszy unijnych w ramach RPO zostanie przeznaczona na usuwanie tej szkodliwej substancji.

strona 6

STAN REALIZACJI REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO NA LATA 2014–2020

Stan na dzień 4 lutego 2019 r.

210 883

osób, które dzięki interwencji EFS zgłosiły się na badania profilaktyczne

2873

ton unieszkodliwionego azbestu

248 708

osób objętych programem zdrowotnym współfinansowanym z EFS

1712

wspartych przedsiębiorstw

43

wspartych podmiotów leczniczych

109

ha objętych rewitalizacją

LSI BEZ TAJEMNIC

Lokalny System Informatyczny został uruchomiony w celu uproszczenia i przyspieszenia realizacji zadań powierzonych nam w związku z rozliczaniem środków pieniężnych pochodzących z Unii w ramach RPO 2014-2020 dla Województwa Śląskiego.

Mając w perspektywie obsługę tysięcy instytucji i firm, podjęto decyzję o stworzeniu od podstaw systemu, który w całości będzie odpowiadał za realizację programu.

LSI służy przede wszystkim potencjalnym beneficjentom, którzy za jego pomocą składają wnioski o dofinansowanie. Każdy złożony projekt posiada pełną historię tego, co się dzieje

w ramach danego konkursu. Obecnie obsługiwany jest cały cykl życia projektów, za wyjątkiem certyfikacji.

ROZWÓJ SYSTEMU

System jest w stanie ciągłego rozwoju. Stale analizujemy i uwzględniamy wymagania Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju oraz Komisji Europejskiej. Dodatkową inspiracją do wprowadzania zmian są oczekiwania i sugestie samych użytkowników.

Praca nad zmianami przebiega bardzo sprawnie, zwłaszcza że realizujemy projekt w sposób zwinny. Zespół deweloperski, który udało się stworzyć w ramach urzędu, jest bardzo wszechstronny, a dzięki zaufaniu

i odpowiedzialności wszystkich jego członków udaje nam się osiągać cele, jakie przed sobą stawiamy.

W „zwinnym” projekcie drobne funkcjonalności lub fragmenty większych są dostarczane w najkrótszym możliwym czasie tak, żeby zainteresowani mogli najwcześniej jak to możliwe zobaczyć efekty naszej pracy.

OBSZERNOŚĆ SYSTEMU

Siłą rzeczy wewnętrzna struktura systemu jest bardzo skomplikowana. Jest to konieczne w związku z potrzebą gromadzenia wielu danych, które korzystniej jest mieć w jednym miejscu. Gdyby nie LSI, to te same informacje musiałyby być pozyskane w inny sposób.

Przed Instytucją Ogłaszającą Konkurs stawiane do realizacji są różnego rodzaju cele strategiczne, w których potrzebna jest pewna i szybko dostępna informacja. Stąd w LSI jest ponad 500 różnego rodzaju raportów tworzonych na podstawie zgroma-

dzonych danych, co jednoznacznie wskazuje na konieczność ich gromadzenia.

Wychodząc naprzeciw naszym użytkownikom, staramy się wyjaśniać w jak najprostszym sposobie działanie systemu.

Dotychczas udało nam się stworzyć serię infografik publikowanych na rpo.slaskie.pl oraz filmy instruktażowe, które można znaleźć na naszym kanale **You Tube – Razem zmieniamy Śląskie**. Można się z nich dowiedzieć m.in., jak dodawać załączniki, np. w module Zamówień oraz jak walidować wnioski o dofinansowanie. Ten artykuł jest też początkiem cyklu, który mamy nadzieję pomoże wszystkim zainteresowanym obsługą systemu.

*Dariusz Bochyński,
kierownik referatu zarządzania
Lokalnym Systemem Informatycznym,
programista w zespole
deweloperskim*

POLUB NAS NA FB:
fanpage Razem zmieniamy Śląskie

OBSERWUJ NAS NA YOUTUBE:
kanał Razem zmieniamy Śląskie

ŚLĄSKIE DLA ZDROWIA

Rozmowa z Dariuszem Starzyckim, wicemarszałkiem województwa śląskiego

**W nowy 2019 rok Województwo Śląskie weszło, ogłaszając kilka konkursów z Regionalnego Programu Operacyjnego. Całkowitą nowością są nabory wniosków na projekty dotyczące rehabilitacji osób z chorobami układu kostno-stawowego i mięśniowego. Dlaczego RPO do-
tuję leczenie akurat tej grupy chorych?**

Jako województwo staramy się przeciwdziałać aktualnym problemom, które pojawiają się na rozmaitych płaszczyznach życia społecznego. W kwestiach ochrony zdrowia naszym zadaniem jest rozpoznanie najpoważniejszych dysfunkcji, z jakimi borykają się mieszkańcy regionu, i stworzenie warunków, które pozwolą na ich szybkie i skuteczne leczenie.

Choroby układu kostno-stawowego i mięśniowego stanowią jeden z poważniejszych problemów zdrowotnych w regionie. Jest to jedna z najczęstszych przyczyn nieobecności w pracy w Śląskiem.

Regionalny Program Operacyjny pozwala na dofinansowanie działań zmierzających do aktywizacji zawodowej poprzez właściwą opiekę zdrowotną. To dało nam impuls do opracowania pakietu siedmiu Regionalnych Programów Zdrowotnych wartych prawie 93 mln zł. Wśród tych programów są działania nastawione m.in. na rehabilitację osób w wieku aktywności zawodowej, którym choroby układu kostno-stawowego i mięśniowego utrudniają kontynuację pracy. Na ten cel przeznaczymy ponad 39 mln zł.

Jakich problemów zdrowotnych dotyczy pozostałe Regionalne Programy Zdrowotne?

W Regionalnym Programie Operacyjnym zabezpieczamy ok. 200 mln zł na poprawę ogólnego stanu zdrowia naszych mieszkańców. Dzięki tym środkom będziemy w stanie efektywnie zwalczać te choroby, które stanowią problem w regionie. Będzie to możliwe poprzez objęcie profilaktyką, diagnostyką i rehabilitacją leczniczą większości mieszkańców województwa, którzy aktualnie takich badań potrzebują. Wkrótce ogłosimy kolejne nabory, które obejmą leczeniem cierpiących z powodu chorób układu krążenia i układu oddechowego, nowotworów układu pokarmowego oraz zaburzeń psychicznych.

Warto wspomnieć, że w poprzednich latach zorganizowaliśmy już kilka konkursów, m.in. dla programów wczesnego wykrywania zmian nowotworowych, dzięki którym do dziś ośrodki lecznicze z całego regionu przebadają tysiące osób pod kątem wykrycia nowotworów jelita grubego, piersi czy szyjki macicy. W zeszłym roku można też było składać wnioski o dotacje na realizację „Programu Zdrowego Kręgosłupa” oraz programu „Zdrowa Matka i Dziecko”. Ten pierwszy umożliwia objęcie badaniami przesiewowymi wszystkich dzieci w wieku 7-15 lat z naszego regionu, drugi wydatnie przyczynia się do wyrównania dostępu do opieki medycznej nad kobietami w ciąży poprzez organizację szkół świadomego rodzicielstwa oraz opieki prenatalnej. Wsparcie z funduszy europejskich otrzymał również program przeciwdziałania cukrzycy i otyłości, które należą do najpoważniejszych chorób cywilizacyjnych XXI wieku.

Dzięki naszym działaniom wspieranym z funduszy europejskich wielu mieszkańców województwa może odzyskać zdrowie i sprawność, a inni zostaną właściwie zdiagnozowani i wyleczeni, zanim je utracą.

93 MLN

7 REGIONALNYCH PROGRAMÓW ZDROWOTNYCH

Dlaczego akurat te obszary zdrowia zostały objęte wsparciem ze strony Regionalnych Programów Zdrowotnych?

Są to jedne z najpoważniejszych i najczęstszych problemów zdrowotnych w województwie śląskim. Regionalne Programy Zdrowotne powstały w wyniku wieloletnich obserwacji i analiz, dzięki

którym byliśmy w stanie zdiagnozować szczególnie zagrożone obszary zdrowia mieszkańców regionu oraz przyczyny tych zagrożeń.

Ograniczenia zdrowotne, z którymi się spotykamy, często wynikają z życia w wielkomiejskiej aglomeracji oraz w warunkach silnej degradacji środowiska. Wpływa to m.in. na wyższy od średniej krajowej wskaźnik urodzeń przedwczesnych i wad wrodzonych, wyższą częstotliwość zapadania na choroby nowotworowe, schorzenia przewlekłe i zaburzenia psychiczne.

Największe wyzwania, jakie stoją przed nami w kontekście ochrony zdrowia, to zwiększenie dostępu do specjalistycznych usług medycznych, ograniczenie występowania chorób zawodowych, wydłużenie średniej długości życia oraz spowolnienie starzenia się społeczeństwa. W tych dążeniach wspiera nas Regionalny Program Operacyjny.

Na koniec proszę jeszcze powiedzieć, kiedy i gdzie mieszkańcy województwa będą mogli skorzystać z Regionalnych Programów Zdrowotnych?

Ośrodki zdrowia i inne podmioty mają teraz czas na przygotowanie i złożenie wniosków o dofinansowanie. Osoby zainteresowane realizacją programów zdrowotnych mogą zapoznać się ze szczegółami każdego z nich na bezpłatnych, przednaborowych spotkaniach informacyjnych. Później nasi eksperci ocenią i wybiorą najlepsze projekty. Cały proces trwa zwykle kilka miesięcy, zanim ogłosimy wyniki konkursu. Informacje o projektach, które otrzymają dofinansowanie, jak zawsze zostaną ogłoszone na stronie Regionalnego Programu Operacyjnego (rpo.slaskie.pl). Wówczas mieszkańcy regionu, którzy kwalifikują się do udziału w programach zdrowotnych, będą mogli zgłaszać się do realizujących projekty placówek medycznych na badania i leczenie.

Dziękuję za rozmowę.

ŚLĄSKA PLATFORMA MEDYCZNA ECAREMED

Umowę o utworzeniu platformy podpisali marszałek Jakub Chetstowski oraz rektor Śląskiego Uniwersytetu Medycznego prof. Przemysław Jałowiecki.

– To odpowiedź na potrzeby mieszkańców regionu, oczekujących wczesnej diagnostyki w obszarze onkologii, kardiologii i neurologii. Wdrożenie projektu usprawni i zminimalizuje czas oczekiwania pacjenta na diagnostykę, leczenie i rehabilitację, zwiększy także dostęp lekarzy do wyników badań pacjenta. Dofinansowanie projektu jest możliwe dzięki środkom Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego (RPO WSL) na wspieranie nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych – powiedział marszałek województwa Jakub Chetstowski.

Umowa zakłada dofinansowanie inwestycji w wysokości prawie 67 mln zł. Chodzi o wdrożenie zintegrowanych rozwiązań teleinformatycznych wspomagających działalność podmiotów medycznych biorących udział w procesie diagnozy, leczenia, rehabilitacji i monitorowania stanu pacjenta poza placówkami medycznymi.

W realizację projektu, poza ŚUM, są zaangażowani: Śląskie Centrum Chorób Serca w Zabrzu, Beskidzkie Centrum Onkologii – Szpital Miejski im. Jana Pawła II w Bielsku-Białej, Centrum Onkologii – Instytut im. Marii Skłodowskiej-Curie, Uniwersyteckie Centrum Kliniczne im. prof. K. Gibińskiego Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach oraz Górnośląskie Centrum Medyczne im. prof. Leszka Gieca ŚUM w Katowicach.

Platforma eCareMed dostarczy wiele nowych funkcjonalności, które pozwolą na projektowanie i implementowanie innowacyjnych procesów organizacyjnych, decyzyjnych i diagnostycznych w oparciu o nowoczesne rozwiązania z obszaru ICT.

– Jednostki funkcjonujące w projekcie eCareMed w zależności od swego profilu będą realizować zadania w obszarach telekonsultacji medycznych, telemonitoringu oraz telerehabilitacji. Wszystkie trzy komponenty będą funkcjonować równolegle lub indywidualnie w zakresie kardiologii, neurologii i onkologii – powiedział wicemarszałek Wojciech Kałuża, który z ramienia Zarządu Województwa Śląskiego będzie nadzorował projekt.

„Razem zmieniamy Śląskie” Biuletyn informacyjny RPO WSL, wydawany na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego Wydział Rozwoju Regionalnego.

Redakcja: Barbara Warpechowska BawArte • Współpraca: Agnieszka Cieplik (UMWSL), Agnieszka Gajewska (UMWSL), Krystyna Skrabek (UMWSL), Michał Banek (UMWSL).

Realizacja: Agora SA, Tychy, ul. Towarowa 4 • Opracowanie graficzne i skład: Adam Szojda, Agora Grafika • Druk: Agora Poligrafia sp. z o.o.

MILIONY Z EFS NA ZDROWIE

Ponad 93 mln zł zostanie przeznaczony na działania służące polepszeniu stanu zdrowia mieszkańców województwa śląskiego. W pierwszym półroczu 2019 roku odbędą się nabory wniosków na realizację projektów z zakresu rehabilitacji leczniczej siedmiu Regionalnych Programów Zdrowotnych Województwa Śląskiego.

Przypomnijmy, że tworzenie Programów było konsultowane ze specjalnie powołaną do tego celu grupą ekspertów. Ta – jako ciało doradczo-opiniotwórcze – składała się z przedstawicieli branży medycznej, w tym konsultantów wojewódzkich, przedstawicieli organizacji zrzeszających pracodawców oraz menedżerów merytorycznych nadzorujących prace nad poszczególnymi programami polityki zdrowotnej. Przygotowanie kompleksowych Programów stanowiło pierwszy krok. Teraz czas na konkursy dla projektów, które będą wpisywały się w założenia tych Programów i będą je wdrażały w życie.

To wszystko jest możliwe dzięki dofinansowaniu ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020, **Poddziałania 8.3.2. Re-**

alizowanie aktywizacji zawodowej poprzez zapewnienie właściwej opieki zdrowotnej.

Programy Zdrowotne są skierowane:

- Do osób z chorobami przewlekłymi i zapalnymi układu kostno-stawowego i mięśniowego – konkurs już ogłoszono, koniec naboru 18 lutego;
- Do osób chorych na nowotwory układu pokarmowego – przewidywany termin rozpoczęcia naboru w marcu;
- Do osób z zaburzeniami psychicznymi afektywnymi i nerwicowymi oraz z zaburzeniami psychicznymi spowodowanymi używaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych – przewidywany termin rozpoczęcia naboru w marcu;
- Do osób z chorobami układu krążenia – przewidywany termin rozpoczęcia naboru w kwietniu;
- Do osób z chorobami układu oddechowego – jako element powrotu do aktywności zawodowej i społecznej – przewidywany termin rozpoczęcia naboru w kwietniu.

Planowana łączna kwota dofinansowania wynosi ponad 93 mln zł. W ramach projektów bę-

dzie możliwa realizacja kompleksowych usług zdrowotnych, obejmujących m.in. programy i turnusy rehabilitacyjne oraz działania o charakterze edukacyjnym. Wsparcie przeznaczone będzie także na specjalistyczne szkolenia kadry medycznej.

O dofinansowanie mogą ubiegać się podmioty, które prowadzą działalność w obszarze usług zdrowotnych na terenie województwa śląskiego. Projekty muszą być skierowane do pacjentów będących mieszkańcami województwa śląskiego.

Województwo śląskie zajmuje 3. miejsce w kraju pod względem liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym. Z kolei w wieku produkcyjnym jest w naszym regionie 2,86 mln osób (1,35 mln kobiet i 1,51 mln mężczyzn). Ok. 10 procent z nich nie pracuje z powodu całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy.

Więcej informacji na temat konkursów można uzyskać pod numerami tel.: 32 77 40 475 lub 32 77 40 465 oraz na stronie www.rpo.slaskie.pl.

DOBRA PRAKTYKA – WARTO SIĘ BADAĆ

Rak jelita grubego to jeden z bardziej dostępnych nowotworów, ponieważ rozwija się bardzo często zupełnie bezobjawowo. Zanim ostro zaatakuje, może upłynąć nawet 10 lat. Dlatego tak ważne jest, by wykonywać badania kontrolne, które pozwalają wykryć nowotwór we wczesnym stadium, gdy są bardzo duże szanse na jego wyleczenie.

Zespół Opieki Zdrowotnej w Kłobucku od września ubiegłego roku do końca lutego 2020 roku realizuje projekt dotyczący profilaktyki raka jelita grubego. Jest on adresowany do mieszkańców w wieku 50-65 lat. W ramach projektu zostanie wykonanych 450 badań kolonoskopowych na terenach powiatu kłobuckiego i lublinieckiego oraz dodatkowo sąsiadującego powiatu częstochowskiego. To rozległy teren o charakterze wiejskim, w wielu miejscach brakuje komunikacji publicznej, stąd mieszkańcy nieposiadający samochodu mają utrudniony dostęp do lekarzy specjalistów czy odpowiednich badań.

Do osiągnięcia celu głównego projektu przyczynią się działania informacyjno-edukacyjne

oraz dotyczące edukacji prozdrowotnej. Dlatego tak ważne jest informowanie o projekcie, jego korzyściach i elementach niwelujących bariery uczestnictwa oraz rekrutacji do niego. Cel główny projektu zostanie osiągnięty poprzez przygotowanie i realizację usługi zdrowotnej, tj. badań kolonoskopowych wraz ze znieczuleniem, prowadzenie dokumentacji medycznej, a także zapewnianie dojazdu na badanie i opieki nad osobą niesamodzielną, gdy jest to uzasadnione (np. w sytuacji, gdy stanowi to barierę uczestnictwa w projekcie).

– Przygotowaliśmy ulotki, o projekcie poinformowaliśmy wszystkie 24 ośrodki lekarza rodzinnego. Na naszym terenie nie ma lokalnych gazet czy radia. Od października przeprowadzono już 90 badań kolonoskopowych. U kilku pacjentów podczas badania usunięto polipy, które z czasem mogłyby się przerodzić w zmiany nowotworowe. W czterech przypadkach były podejrzenia, dlatego pobrano wycinki, ale jak na razie wyniki są dobre – mówi Joanna Maruszczyk, dyrektorka ZOZ w Kłobucku.

Co ważne, badania są bezpłatne, wykonywane w znieczuleniu, dlatego potrzebni są anestezjologowie. I to ich udział warunkuje tempo wykonywania badań.

Jak przyznaje Joanna Maruszczyk, w pierwszej kolejności (podobnie jak w innych badaniach profilaktycznych) zgłaszają się pacjenci bardziej świadomi. Na przykład tacy, u których w rodzinie już zdarzyły się nowotwory jelita. Liczy jednak, że teraz zadziała także poczta pantoflowa i informacje o bezpłatnych badaniach dotrą do pozostałych mieszkańców.

PROFILAKTYKA RAKA JELITA GRUBEGO W KŁOBUCKU

**Wartość projektu ogółem: 397 tys. zł
Dofinansowanie z UE: 337 tys. zł**

Projekt potrwa do końca lutego 2020 r. O badanie zapytaj swojego lekarza rodzinnego.

EKOLOGIA I OSZCZĘDNOŚCI

Rozpoczął się nabór wniosków o unijne dofinansowanie do inwestycji w odnawialne źródła energii oraz wysokosprawną kogenerację.

Wyznacznikiem wysokiego stopnia rozwoju regionów jest dziś nie tylko gospodarka oparta na wiedzy, ale również wysoki poziom wykorzystania odnawialnych źródeł energii (OZE) w gospodarce. Śląskie stoi przed koniecznością zwiększenia efektywności wykorzystania energii i zmian struktur źródeł jej wytwarzania. Do tej pory w ramach RPO WSL 2014-2020 ogłoszono już 11 naborów o dofinansowanie infrastruktury w obszarze odnawialnych źródeł energii (OZE). 99 projektów otrzymało wsparcie na łączną kwotę ponad 107 mln zł.

W perspektywie finansowej na lata 2014-2020 ogłoszono jeden konkurs na dofinansowanie projektów opartych na wysokosprawnej kogeneracji. Ze wsparcia skorzystały m.in. szpitale z Zabrze i Rybnika oraz ośrodek „Adam” w Szczyrku.

Samodzielny Publiczny Szpital Kliniczny nr 1 im. prof. Stanisława Szyszko w Zabrze zbudował moduł kogeneracyjny na bazie istniejącej kotłowni gazowej. Szpital otrzymał dofinansowanie na realizację projektu w wysokości ponad 837 tys. zł, przy kosztach całkowitych przekraczających 1 mln zł. Projekt przyczynił się do zmniejszenia emisji CO₂ o prawie 52 proc. oraz

oszczędności energii w porównaniu do rozdzielnej produkcji energii cieplnej i elektrycznej na poziomie ponad 29 proc.

– Dzięki pracy modułu kogeneracyjnego w skojarzeniu uzyskaliśmy zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery powstałych w wyniku spalania paliwa oraz korzyści ekonomiczne przez zmniejszenie rachunków za energię elektryczną i ciepło sieciowe – podkreśla Roman Jankowski, kierownik sekcji inwestycji i remontów w zabrzańskim szpitalu.

Ośrodek leczniczo-opiekuńczy i wypoczynkowy „Adam” w Szczyrku na instalację kogeneracyjną otrzymał ponad 380 tys. zł dotacji przy całkowitych kosztach kwalifikowanych projektu wynoszących 450 tys. zł. Realizacja przedsięwzięcia pozwoliła na obniżenie kosztów działalności, a tym samym wzrost konkurencyjności firmy oraz ograniczenie emisji szkodliwych substancji do atmosfery (redukcja CO₂ o ok. 70 proc. oraz PM10).

– To już był nasz trzeci projekt, który zrealizowaliśmy, korzystając ze wsparcia unijnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego. W tym przedsięwzięciu, oprócz korzyści ekologicznych, mniejszego zanieczyszczenia powietrza, uzyskujemy bardzo duże efekty ekonomiczne. Wcześniej płaciliśmy za prąd ok. 5 tys. zł miesięcznie, a teraz 1 tys. – 1,1 tys., a najwyżej 1,2 tys. zł. A nawet do go-

towania używamy prądu – powiedziała nam Zofia Habrzyk, właścicielka ośrodka „Adam”.

Z kolei Wojewódzki Szpital Specjalistyczny nr 3 w Rybniku jest w trakcie modernizacji szpitalnej kotłowni parowo-wodnej zasilanej gazem ziemnym, olejem opałowym oraz ciepłem z miejskiej sieci ciepłowniczej. Wdrożenie systemu kogeneracyjnego będzie tam kosztować ponad 7,1 mln zł, przy czym szpital otrzyma ponad 4,6 mln zł dotacji z RPO WSL.

KOGENERACJA

Kogeneracja (CHP – Combined Heat and Power) to jednoczesne wytwarzanie dwóch energii w jednej instalacji, ciepła i prądu, gdzie zależy nam na jak najefektywniejszym wytworzeniu energii elektrycznej przy jednoczesnym maksymalnym wykorzystaniu energii cieplnej. W tym przypadku właśnie ten odzysk ciepła odpadowego przy produkcji prądu ma wiodące znaczenie dla efektywności całego układu kogeneracji. Jest jedną z najwydajniejszych metod produkcji energii, a mniejsze zużycie paliwa przekłada się na większe oszczędności i ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery.

AKTUALNE KONKURSY

KOGENERACJA

Działanie 4.4 „Wysokosprawna kogeneracja”

Termin składania wniosków:
28 marca 2019 r.

Budżet konkursu: 30 mln zł

Maksymalne dofinansowanie: 85 proc.

Na co: zwiększenie udziału produkcji energii w wysokosprawnej kogeneracji

Przykłady projektów: budowa i modernizacja instalacji do produkcji energii w wysokosprawnej kogeneracji opartych o źródła energii inne niż OZE, węgiel kamienny i brunatny

OZE

Poddziałanie 4.1.2 „Odnawialne źródła energii – RIT Subregionu Północnego”

Termin składania wniosków:
2 kwietnia 2019 r.

Budżet konkursu: 8 mln zł

Maksymalne dofinansowanie: 95 proc.

Na co: zwiększenie poziomu produkcji energii ze źródeł odnawialnych

Przykłady projektów: budowa i przebudowa infrastruktury służącej do produkcji i dystrybucji energii ze źródeł odnawialnych, takich jak: biomasa, słońce, wiatr, woda, geotermia

Poddziałanie 4.3.2 „Efektywność energetyczna i odnawialne źródła energii w infrastrukturze publicznej i mieszkaniowej – RIT Subregionu Zachodniego/RIT Subregionu Południowego”

Termin składania wniosków:
11 kwietnia 2019 r. / 15 lutego 2019 r.

Budżet konkursu: ponad 14 mln zł / 9 mln zł

Maksymalne dofinansowanie: 95 proc.

Na co: zwiększenie efektywności energetycznej w sektorze publicznym i mieszkaniowym

Przykłady projektów: modernizacja energetyczna budynków poprzez poprawę izolacyjności, przegród budowlanych, wymianę stolarki okiennej, oświetlenia na energooszczędne; Likwidacja niskiej emisji poprzez wymianę indywidualnych źródeł ciepła na źródła opalane paliwem gazowym, biomasę lub podłączanie do sieciowych nośników ciepła Budowa instalacji OZE w ocieplanych budynkach lub przy okazji wymiany kotła.

Szczegóły dotyczące konkursów można znaleźć na stronie rpo.slaskie.pl

NIEBEZPIECZNY AZBEST

Pomimo że azbest sukcesywnie znika z dachów domów i zabudowań gospodarczych, to jeszcze sporo zostało do utylizacji. Należy go usunąć najpóźniej do końca 2032 roku.

W 2002 roku oszacowano, że na terenie Polski znajduje się 15,5 mln wyrobów azbestowych. Z informacji o realizacji Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 (POKA), wynika, że co roku na składowiska trafiają tysiące ton tych odpadów. Ale nadal sporo należy jeszcze usunąć.

Zdaniem ekspertów z Instytutu Medycyny Pracy wyroby azbestowe nie stanowią zagrożenia dla ludzi i środowiska, gdy są w dobrym stanie, nieszkodzone i nieskorodowane. Niebezpieczeństwo uwalniania się do środowiska włókien azbestu zwiększa się w momencie uszkodzenia struktury wyrobu lub w chwili jego nieumiejętnego usuwania. Badania dowiodły, że włókna azbestu, które przedostają się do organizmu z wdychanym powietrzem, mają działanie rakotwórcze. Wdychanie azbestu może być przyczyną groźnych chorób, w tym azbestozy (pylicy azbestowej), zmian opłucnowych oraz raka płuc.

263 MLN KG

azbestu zinwentaryzowano

70,5 MLN KG

azbestu unieszkodliwiono

193 MLN KG

pozostało do utylizacji

AZBESTOWA BAZA

Na stronie Ministerstwa Przedsiębiorczości i Technologii znajdziemy m.in. Bazę Azbestową (wcześniej była na stronie Ministerstwa Gospodarki), która jest jednym z narzędzi monitorowania realizacji zadań wynikających z POKA.

Znajdziemy tam informacje z poszczególnych gmin, ile azbestu już usunięto, a ile jeszcze zostało.

Zamieszczono tam również listę składowisk, na które można wywieźć niebezpieczne odpady.

PONAD ĆWIERĆ MILIONA

W 2009 roku podczas tworzenia wojewódzkiego Programu usuwania azbestu przyjęto, na podstawie ankiet oraz szacunków, iż w Śląskim jest ponad 282 tys. ton azbestu w różnych wyrobach, w tym 154 tys. ton znajduje się na obiektach osób fizycznych. Są to najczęściej pokrycia dachowe domów i zabudowań gospodarczych. Ale azbest stosowano także w rurach ciśnieniowych, płytach okładzinowych i izolacyjnych, w lepikach asfaltowych, do utwardzania dróg oraz wszędzie tam, gdzie konieczna była podwyższona ognioodporność.

Województwo Śląskie zdecydowało, że część funduszy unijnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 zostanie przeznaczona na usuwanie tej szkodliwej substancji.

POPRAWA W OGRODZIĘNCU

Gmina Ogrodzieniec rozpoczęła akcję usuwania na wielką skalę. Przede wszystkim gminie udało się uporządkować teren po byłych zakładach produkujących wyroby zawierające azbest. Teraz rośnie tam trawa. Są przeznaczone na działalność gospodarczą. Obecnie trwa usuwanie azbestu z poszyc dachowych budynków publicznych w gminie. To jednak nie wszystko.

– Trzeba szacować, że w gminie jest ok. 1000 dachów, z których trzeba usunąć azbest. W grudniu podpisaliśmy kolejną umowę na ten cel. Otrzymamy z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego wsparcie na ponad 300 budynków mieszkalnych i gospodarczych. Przygotowujemy teraz przetarg. Zamierzamy podzielić go na etapy, według poszczególnych sołectw – mówi Dariusz Ptaś, sekretarz gminy Ogrodzieniec.

REMONT SZKOŁY

Zespół Szkół Sportowych nr 1 przy ul. Ryszki 55 w Chorzowie, obecnie Szkoła Podstawowa nr 5, to największa szkoła w tym mieście. Uczy się w niej ponad 900 uczniów. Młodzież trenuje tutaj m.in. piłkę ręczną, pływanie i lekkoatletykę.

Stalowa konstrukcja z minimalnym ociepleniem i szklanymi taflami od dawna stanowiła pro-

blem. Jej utrzymanie było niezwykle kosztowne, a na dodatek nie zapewniała komfortu cieplnego. Latem w budynku było duszno i gorąco, a zimą nie dało się go ogrzać. Dodatkowo w budynku użyto niebezpiecznego azbestu.

Projekt przebudowy rozpoczął się w wakacje 2015 roku. Zakończenie inwestycji planowane jest na lipiec 2019 roku. Całkowity jej koszt to ok. 17 mln zł, a finansowana jest ona przede wszystkim ze środków unijnych. Z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego Chorzów otrzymał na ten cel ponad 13 mln zł. Szkoła w sposób przemyślany i kompleksowy skorzystała z dofinansowania na usunięcie szkodliwego azbestu oraz szeroko pojętej termomodernizacji.

Budynek jest przestronny, ma cztery segmenty, pomiędzy którymi znajduje się patio. Każdą z części remontowano po kolei. Oprócz usunięcia azbestu wykonano również termomodernizację obiektu – na stalowym szkielecie umocowano 25-cm warstwę wełny mineralnej i nowe ściany. Wymieniono ściany wewnętrzne, sufity, podłogi, instalację elektryczną, wentylacyjną i centralnego ogrzewania oraz wszystkie okna i stolarkę drzwiową. Inwestycja podniesie komfort uczniów i pedagogów. Obecnie (na podstawie osobnej umowy) remontowana jest niecka basenu.

– Remont na taką skalę to olbrzymie wyzwanie, ale udało nam się tak zorganizować pracę, by uczniowie mogli kontynuować naukę. Teren budowy został dobrze zabezpieczony. Młodzież nie miała i nie ma tam wstępu – podkreśla dyrektor szkoły Wojciech Niezgodza.

KONKURS

Do 30 kwietnia trwa nabór w konkursie w ramach **Poddziałania 5.2.2 Gospodarka odpadami – RIT Subregionu Zachodniego**. W ramach konkursu przewiduje się realizację projektów dotyczących unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest.

Poziom dofinansowania - **maksymalnie 95 proc.**

Budżet naboru - **9,164 mln zł.**

We wrześniu zostanie ogłoszony konkurs na usuwanie azbestu dla ZIT na kwotę **3 mln zł.**

O efektywności energetycznej oraz termomodernizacji piszemy na str. 5.

Szczegóły dotyczące konkursu można znaleźć na stronie rpo.slaskie.pl

KROK DO BŁĘKITNEGO NIEBA

Do końca lutego trwa nabór w ramach konkursu na dofinansowanie nowoczesnych rozwiązań zmierzających do eliminacji smogu i jego niekorzystnych skutków dla zdrowia. Śląskie Centrum Przedsiębiorczości (ŚCP) zachęca firmy oraz jednostki naukowe do włączenia się w walkę o czyste powietrze nad naszym regionem.

„Silesia pod błękitnym niebem” to przedsięwzięcie realizowane wspólnie z Narodowym Centrum Badań i Rozwoju, a jego łączny budżet w ramach podpisanej w październiku 2018 roku umowy wynosi 100 mln zł. Nabór, który wystartował 29 listopada 2018 roku, towarzyszą spotkania informacyjne w subregionach naszego województwa. Szczegółowa oferta wsparcia została zaprezentowana w ostatnim czasie w Gliwicach i Częstochowie (28 i 29 stycznia), gdzie przedstawiciele świata nauki i biznesu mogli również skonsultować swoje pomysły.

– Obszar tematyczny jest rozbudowany i obejmuje takie dziedziny, jak: energetyka, inżynieria biomedyczna, informatyka, transport, medycyna. Przeprowadzane dotychczas badania oraz wywiady z przedsiębiorcami wskazują na bardzo duże zainteresowanie firm działalnością B+R w obszarze ograniczania emisji oraz magazynowania energii. Możliwość uzyskania dodatkowych środków stanowi zachętę także dla tych, którzy do tej pory nie planowali takich inwestycji. Śląskie dysponuje dużym zapleczem naukowym, na co nie bez powodu zwraca się uwagę w kontekście prac badawczych.

Wspólne przedsięwzięcie umożliwi zacieśnienie współpracy środowisk naukowych z biznesem, co jest ważne przy innowacyjnych projektach – wyjaśnia Bartosz Rozpondek, dyrektor Śląskiego Centrum Przedsiębiorczości.

Warto podkreślić ogólnopolski charakter przedsięwzięcia wynikający z partnerstwa z Narodowym Centrum Badań i Rozwoju. Daje ono regionalnym przedsiębiorcom nie tylko dodatkowe fundusze, ale również możliwość dotarcia do potencjalnych kooperantów z całego kraju, a także szansę na wykorzystanie potencjału oraz wiedzy w zakresie poprawy jakości powietrza na szerszą skalę. Firmy spoza województwa będą mogły realizować projekty badawcze w konkursie z zastrzeżeniem, że w konsorcjum znajdzie się co najmniej jeden podmiot z siedzibą w województwie śląskim. Obowiązek komercjalizacji badań, będący wymogiem programu, może być spełniony za sprawą udzielenia licencji do wyników przeprowadzonych badań bądź ich sprzedaży.

– Zanieczyszczenie powietrza jest problemem dotyczącym większości regionów naszego kraju. Dlatego też mamy nadzieję, że rozwiązania i technologie opracowane w ramach wspólnego przedsięwzięcia „Silesia pod błękitnym niebem” znajdą swoje zastosowanie nie tylko na terenie województwa śląskiego, ale również wszędzie tam, gdzie ich wdrożenie poprawi jakość powietrza i komfort życia mieszkańców – mówi prof. Maciej Chorowski, dyrektor Narodowego Centrum Badań i Rozwoju.

Obszary wsparcia i zagadnienia badawcze programu szczegółowo opisane zostały w agendzie

badawczej. Zaliczają się do nich m.in. technologie: w zakresie odnawialnych źródeł energii, w dziedzinie energetyki konwencjonalnej, wykorzystujące odzysk energii z odpadów, dla zrównoważonego transportu w dziedzinie budownictwa energooszczędnego i inteligentnego, w zakresie diagnostyki i leczenia chorób cywilizacyjnych wywołanych negatywnymi skutkami jakości powietrza czy monitorowania i wczesnego ostrzeżenia przed skutkami zanieczyszczenia powietrza.

W konkursie NCBR możliwe będzie finansowanie badań przemysłowych realizowanych przez konsorcja naukowe, złożone z przynajmniej jednego przedsiębiorcy (zarówno mikro-, małej, średniej, jak i dużej firmy) oraz z co najmniej jednej jednostki naukowej. Każde konsorcjum może ubiegać się o dofinansowanie w wysokości od 500 tys. do 4 mln zł. Natomiast Śląskie Centrum Przedsiębiorczości umożliwi finansowanie prac rozwojowych i wdrożeniowych (nabycie środków trwałych, wartości niematerialnych, służących do komercjalizacji wyników prac B+R). W przypadku naborów ŚCP o dofinansowanie mogą się starać: przedsiębiorstwa, spółki celowe/spin-off ustanawiane przez publiczne instytucje badawcze oraz przedsiębiorstwa; konsorcja przedsiębiorstw i jednostek naukowych; konsorcja przedsiębiorstw.

Łączny budżet sięga 100 mln zł – wartość wkładu NCBR oraz Województwa Śląskiego wynosi po 50 mln zł. Nabór w konkursach ŚCP i NCBR realizowany jest równolegle i potrwa do 28 lutego 2019 r.

Paulina Cius-Górska (ŚCP)

30 MLN ZŁ NA USŁUGI BRANŻOWE

Śląskie Centrum Przedsiębiorczości (ŚCP) ogłosiło konkurs, który dofinansuje usługi dla MŚP świadczone przez Instytucje Otoczenia Biznesu (IOB). Wnioski należy składać do 18 marca.

Rosnące wymagania rynku wymuszają poszukiwania nowych rozwiązań, stosowanie innowacji czy zakup technologii. Nie każda firma stać na inwestowanie we własne działy B+R, nie każda ma taką potrzebę, jednak wiele chciałoby zakupić rozwiązania trafiające w potrzeby klientów, umożliwiające rozwój usług, i tu potrzebne jest profesjonalne doradztwo.

IOB wykorzystują również szerokie możliwości instrumentów uzupełniających, takich jak: wsparcie infrastrukturalne, laboratoria czy prototypownie. Jak podaje ostatni raport Stowarzyszenia Organizatorów Ośrodków Innowacji i Przedsiębiorczości w Polsce, w 2014 roku najwięcej ośrodków było skupionych na południu naszego kraju, a pierwsze miejsce zajmowało tu województwo śląskie. W 2017 roku, w naszym regionie funkcjonowało 49 siedzib IOB.

Celem konkursu ogłoszonego w ramach Działania 1.3 Regionalnego Programu Operacyjnego

Województwa Śląskiego („Profesjonalizacja IOB”), którego budżet sięga 30 mln zł, jest zapewnienie wyspecjalizowanych i proinnowacyjnych usług świadczonych przez te instytucje. W regionie działa wiele instytucji wspierających MŚP, w tym m.in. klastry branżowe, parki naukowo-technologiczne, izby przemysłowe. To właśnie one są adresatami konkursu ŚCP, otrzymując szansę na rozwój i profesjonalizację swojej oferty.

– Instytucje Otoczenia Biznesu mogą przedstawić w jednym wniosku o dofinansowanie koncepcję nie tylko jednej usługi, ale całego pakietu. Pomysły powinny dotyczyć w szczególności porad we wdrażaniu innowacji i audytu innowacyjności przedsiębiorstwa. Województwo śląskie stawia na nowoczesne technologie i bez kompleksowego wsparcia na etapie poszukiwań koncepcji czy nawet weryfikacji danego pomysłu możemy mieć nietrafione przedsięwzięcia, które mają niewiele wspólnego z innowacjami – podkreśla Bartosz Rozpondek, dyrektor ŚCP.

Maksymalny poziom wsparcia wyniesie 85 proc. kosztów kwalifikowanych projektu. Wśród wydatków są: pomoc szkoleniowa, usługi doradcze, promocja, nabycie wartości niematerialnych i prawnych oraz środków trwałych.

– Nowym elementem w konkursie jest wnoszony wkład własny, czyli minimum 15 proc. wydatków kwalifikowanych, może on przybrać formę niepieniężną. To duże ułatwienie. Wkład finansowy wolno pomniejszyć na przykład, jeśli IOB posiada własne sale i przedstawi w projekcie wycenę ich amortyzacji. Należy podkreślić, że Instytucje Otoczenia Biznesu powinny realizować projekty umożliwiające im zdobycie coraz większej samowystarczalności i do tego dążymy. Ostatecznie pomoc z funduszy europejskich dotrze przecież do przedsiębiorców – dodaje Bartosz Rozpondek.

Wsparcie uzyskają projekty dotyczące inteligentnych specjalizacji naszego województwa oraz wpływające na rozwój gospodarki, wzrost innowacyjności, zintensyfikowanie badań przemysłowych, a także mające przygotować przedsiębiorstwa do udziału w programach międzynarodowych. O dofinansowanie mogą ubiegać się IOB, które wyświadczą minimum 3 wysokospecjalistyczne, proinnowacyjne usługi doradcze dla przedsiębiorstw w okresie trzech ostatnich lat przed złożeniem wniosku.

Paulina Cius-Górska (ŚCP)

GŁÓWNY PUNKT INFORMACYJNY FUNDUSZY EUROPEJSKICH w województwie śląskim

40-037 Katowice, ul. Dąbrowskiego 23, parter, sektor C

godziny otwarcia:

poniedziałki: 7.00-17.00

od wtorku do piątku w godzinach 7.30-15.30

telefony:

32 77 40 172 • 32 77 40 193 • 32 77 40 194

e-mail: punktinformacyjny@slaskie.pl

Szukasz informacji bliżej Ciebie? Umów się na spotkanie w lokalnym Punkcie Informacyjnym w: Częstochowie, Sosnowcu, Bielsku-Białej i Rybniku. Konsultanci Punktów Informacyjnych udzielają odpowiedzi na wszelkie zapytania dotyczące możliwości pozyskania Funduszy Europejskich.

Szczegóły dotyczące kontaktu na stronie rpo.slaskie.pl w zakładce *Punkty Informacyjne*.

RZECZNIK FUNDUSZY
EUROPEJSKICH

RZECZNIK FUNDUSZY EUROPEJSKICH
BEATA GOLEŚNA

e-mail: rzecznikfunduszy@slaskie.pl

telefon: 32 77 99 166, 32 77 99 196

Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego

ul. Ligonía 46

40-032 Katowice

z dopiskiem: Rzecznik funduszy europejskich

SZKOLENIA, SPOTKANIA, WYDARZENIA

Data	Typ spotkania	Opis	Miejsce spotkania
11.02.2019	Spotkanie	Fundusze europejskie dla przedsiębiorców na rozwój działalności gospodarczej – dotacje i pożyczki	Częstochowa, ul. Wały Dwernickiego 117/121
12.02.2019	Spotkanie	Spotkanie informacyjne w ramach działania 3.2 Innowacje w MŚP	Sosnowiec, ul. Wojska Polskiego 8
12.02.2019	Spotkanie	Fundusze Europejskie dla przedsiębiorców na rozwój działalności gospodarczej oraz Krajowy Fundusz Szkoleniowy w powiecie kłobuckim	Wilkowicko, ul. Częstochowska 1
13.02.2019	Szkolenie	Przygotowanie i złożenie wniosku o płatność w Lokalnym Systemie Informatycznym (EFS)	Katowice, ul. Dąbrowskiego 23
13.02.2019	Spotkanie	Spotkanie informacyjne w ramach działania 3.2 Innowacje w MŚP	Częstochowa, ul. Śląska 11/13
13.02.2019	Spotkanie	Spotkanie informacyjne w Sosnowcu dla osób planujących rozpoczęcie działalności gospodarczej w ramach Funduszy Europejskich	Sosnowiec, ul. Jana Kilińskiego 25
13.02.2018	Spotkanie	Spotkanie informacyjne w Bielsku-Białej na rozpoczęcie działalności gospodarczej z uwzględnieniem elementów wniosków o dofinansowanie	Bielsko-Biała, ul. Cieszyńska 367
19.02.2019	Spotkanie	Spotkanie informacyjne w ramach działania 3.2 Innowacje w MŚP	Bielsko-Biała, ul. Karbowa 26
21.02.2019	Spotkanie	Spotkanie informacyjne w ramach działania 3.2 Innowacje w MŚP	Rybnik, ul. B. Chrobrego 2

Wszystkie spotkania są bezpłatne. Rejestracja przez stronę rpo.slaskie.pl w zakładce *Weź udział w szkoleniach i konferencjach*.

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

Śląskie.

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

